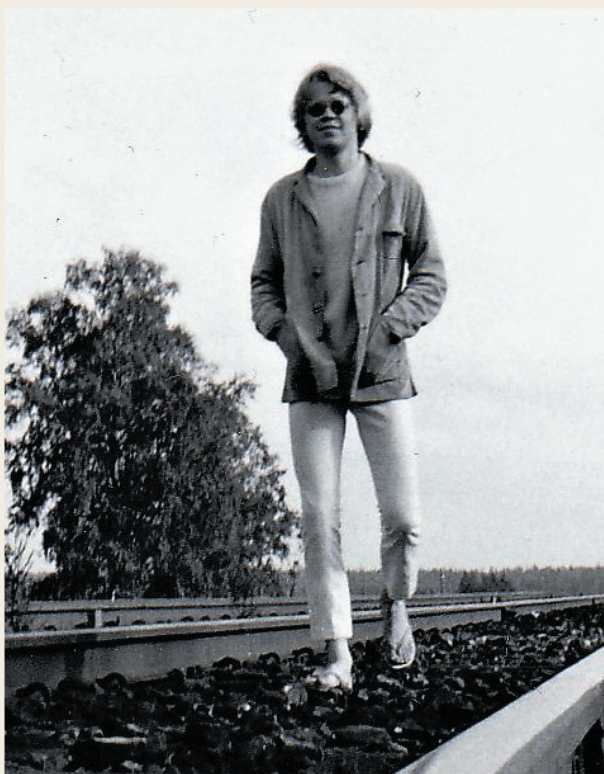

ROCK, RAUHA JA RAKKAUS II

Pojan matka
Tuupovaarasta Isle of
Wightille

Ilkka Ronkainen

Rock, rauha ja rakkaus II

Poika Ronkainen

Rock, rauha ja rakkaus II

- Pojan matka Tuupovaarasta Isle of Wightille

© 2024 Poika Ronkainen

Kustantaja: BoD · Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-8467-9

Sisällysluettelo	
Aluksi	7
Maaltapako	10
Sveitsinrinteen yhteiskouluun	18
Tangosta rokkiin	23
Ensirakkaus	32
Terveisiä Englannista	37
Lukioon	41
Boksilla biletetään	44
Renegades	50
Tukholmaan ja Kööpenhaminaan	55
Konvien järjestäjäksi	63
Hulttiot järjestävät luokkaretken	73
Liftarielämää	79
Hipiksi	83
Vääksyn juhannusjuhlat	87
Suomen ensimmäiset rockfestivaalit	92
Maailman huippuorkesterit Helsingissä	94
Monkeesmiehet	103
Keskustanuoret kutsuvat	104
Mäntsälä mielessään	115
Raamisahuri Leningradissa ja mieltä osoittamassa	120
Alkon kautta ylioppilaaksi	127
Surun kesä 1969	138
Beach Boys	145

Turun Yliopistoon	151
Tutorointia	165
Kolhoosielämää	169
Rakkautta etsimässä	172
Hair	180
Alkiosta anarkismiin	182
Maailman suurimmilla popfestivaaleilla	192
Ranskan opiskelijavallankumousvaltiossa	225
Amsterdamin hippitaivaassa	235
Hippiunelma romahtaa	241
St. Paul ja Reebahn	243
Jälkikirjoitus	248

Aluksi

Oli onni syntyä Suomeen heti toisen maailmansodan jälkeen, jolloin optimismi ja luottamus parempaan tulevaisuuteen olivat vahvasti läsnä. Suurten ikäluokkien, vuosina 1945–1950 syntyneiden, suuri tarina on ollut tehdä Suomesta maailman paras maa ja voittaa Ruotsi muussakin kuin jääkiekossa. Tämä on vaatinut vallankumouksellista ajattelua.

Kun me tulimme teini-ikään 1960-luvulla, meitä nuoria oli enemmän kuin koskaan ennen Suomen historiassa. 1960-luku oli merkittävä murroskausi kaikilla elämänalueilla, ja nuorten näkökulmasta se oli aikaa, jolloin yhteiskunta, kulttuuri ja henkilökohtainen identiteetti olivat voimakkaassa muutoksessa. Koimme vapautumisen ajan, jolloin mursimme vanhoja sääntöjä ja kapinoimme auktoriteetteja vastaan. Teimme nuoruuden vallankumouksen, ja meistä nuorista tuli oma yhteiskuntaluokka, jolla oli oma luokkatietoisuus.

Musiikki oli keskeinen osa tätä tietoisuutta, erityisesti rock, joka antoi elämään uudenlaista energiaa, lietsoi kapinahenkeä ja tarjosi mahdollisuuksia itsensä ilmaisemiseen musiikin, muodin ja poliittisen aktivismin kautta. Tämä antoi hyvät eväät tulevaisuudelle ja loi pohjan seuraavien vuosikymmenten kehitykselle. Saimme olla mukana rakentamassa parempaa maailmaa tekemällä vallankumouksia vuosikymmen toisensa jälkeen:

- politiikan ja hyvinvoinnin vallankumous 1970-luvulla,
- talouden ja työelämän vallankumous 1980-luvulla ja
- teknologian ja rauhan vallankumous 1990-luvulla.

2000-luku alkoi vielä positiivisissa merkeissä. Suomi oli maailman paras maa, mutta vuoden 2008 jälkeen kehitys on ollut laskusuunnassa. Suomi on jälleen Euroopan syrjäkylä, kuten olimme 1960-luvulla. Hyvä mittari tähän on bruttokansantuote: 1960-luvulla olimme kolmanneksen jäljessä Ruotsista, mutta kuroimme eron kiinni 2000-luvun puoliväliin mennessä. Nyt olemme kuitenkin jälleen neljänneksen jäljessä, ja jos negatiivinen leikkauskierre jatkuu, olemme matkalla kohti 1960-luvun elintasoeroa. Ei ole ihme, että toivo on kadonnut Suomen nuorison elämästä, ja tämä näkyy syntyvyydessä.

Tämä kirja kertoo, kuinka kirjoittaja tempautui mukaan 1960-luvun nuoruuden ja musiikin vallankumoukseen. Hän oli Pohjois-Karjalasta maaltapakoon lähtenyt ujo ja heikon itsetunnon omaava maalaisnuori, joka masentui saavuttuaan Hyvinkäälle, kun hän joutui eroon nuoruuden kaveristaan. Kun tango vaihtui rockiksi, alkoi uusi elämä. Löydettyään rinnalleen pari samanhenkistä nuorta alkoi seikkailu, josta tässä kirjassa kerrotaan.

Tämä teos ei ole dokumentti, vaan tosiasioihin perustuva muistelmateos, ja se on jatkoa kirjalle "Rock, rauha ja rakkaus I – Popmusiikin matka 1960-luvulla Cavern Clubilta Isle of Wightille." Tämä kirja on aikalaistodistus noista tapahtumista.

Kirjan teossa suurena apuna on ollut nuoruuteni paras ystävä, Ilari Lehto. Kirja perustuu pitkälti hänen muistiinpanoihinsa ja ottamiinsa valokuviin. Hän on myös toiminut kustannustoimittajana kirjan viimeistelyssä. Kiitos Ilari suuresta työstä, jonka olet tehnyt tämän kirjan eteen.

Loviisassa 16.10.2024

Poika Ronkainen

Maaltapako

Oppikoulun päätöspäivänä vuonna 1964 oli kaunis alkukesän sää. Aurinko paistoi kirkkaalta taivaalta. Taivas hohti heleän sinisenä. Poika katsoi viimeisen kerran huoneensa ikkunasta itään, missä Joensuun kaupungin siluetti heijastui Pyhäselän takana taivaanrantaan. Haastava lapsuus ja vauhdikas varhaisuoruus olivat jääneet taakse. Ronkaisen kaupan pihalla oli suuri joukko Ylämyllyn poikia saattamassa etelään lähtevää. Mielet olivat ankeat. Ylämylly, Paloaukeastaan¹ tunnettu kylä, tarjosi Pojalle kaikesta huolimatta innostavan ympäristön kasvaa ja kehittyä, mutta nyt maaltapako oli viemässä häntä mukanaan kuin väkevä virta, joka tempoi maasta juurensa ja vei kohti tuntematonta.

Suomi muuttui merkittävästi maaltapaon kourissa 1960-luvulla. Puoli miljoonaa ihmistä muutti maalta kaupunkeihin muovaten maan kasvoja. Maaseudun sydänmaat jäivät tyhjiksi, kun ihmiset etsivät parempaa tulevaisuutta kaupunkien sykkeestä. Kulttuuri muuttui, kun vanhat perinteet jäivät taakse ja uudet virtaukset vaelsivat kaupunkien kaduilla. Sosiaaliset siteet venyivät ja katkesivat, kun vanhat naapurit vaihtuivat uusiin tuttavuuksiin.

Poika käänsi selkänsä Ylämyllylle, astuen kohti tuntematonta. Hän oli maaltapaon uhri, kulkiessaan kohti uusia pelkoja ja mahdollisuuksia, vieden mukanaan Ylämyllyn muistoja ja menneisyyden haamuja.

¹ Ylämyllyn Paloaukealta lähtivät ”Tuntemattoman sotilaan” joukot sotaan. Pojan isä oli joukkojen mukana ja hän oli yhtenä esikuvana Rahikaiselle.

Poika oli Ronkaisen perheen toinen lapsi. Hän syntyi syyskuussa 1949 Kanka-ahon tilan yläkerran vinttikamarissa, koska Tuupovaarasta oli lopetettu synnytyslaitos. Olisi pitänyt mennä joko Ilomantsiin tai Joensuuhun synnyttämään. Pojan isoveljen synnytyksessä meni Tuupovaarassa puolitoista vuorokautta. Pojan äiti sanoi:

- Itse se pittää tehdä, olpa se missä hyvänsä. Se sama viekö ne kivut Ilomantsiin tai Joensuuhun tai ei vie minnekkään, se taittaa olla yks ja sama.

Poltot alkoivat. Tilan vanhaisäntä Ukko-Antti komensi poikaansa Auloksen hakemaan kättilöä ja itse hän lähti hakemaan synnyttäjän Lyyti -äitiä. Kättilön hakumatka hevoskyydillä oli 18 kilometriä yhteen suuntaan. Kun Aulis saapui kättilön luo, oli puoliyö. Aulis kiirehti kättilö Kontkasta, joka vastasi napakasti:

- Minä tiijän miten kiireinen se on siinä hommassaan, jotta keitetäänhän kunnan kahvit ja syyvään lähtiessä.

Niin tekivät. Se oli siinä neljän nurkilla, kun he tulivat Kanka-ahoon.

Keitettiin tulokahvit. Salmen poltot tulivat kovemmiksi ja hän siinä kipuili, muttei huutanut. Aulis lähti kuppinsa kanssa alakertaan ja sanoi:

- Mitään ei minulle tarvihe virkkoo, ennen kuin laps on syntynä.

Hän ei voinut katsoa syntymää.

Kättilö käski synnyttäjää kävelemään. Salme ei enää pystynyt kunnolla liikkumaan. Hän ei saanut jalkojaan nousemaan. Kova tuska oli päällä. Kättilö ja Lyyti taluttivat hänet sänkyyn ja menivät kahville. Salme oli polvillaan sängyn päätä vasten. Hän tunsu, että nyt se kyllä tulee. Salme yritti pyytää akkoja apuun, mutta niillä

oli niin lysti omissa asioissaan, etteivät synnyttäjään kiinnittäneet huomiota. Lapsi tulla pasahti sängyn pohjalle. Salme huusi niin kovaa kuin pystyi:

- On se nyt kumma, kun on kaksi naista vahtimassa, jotta synnytys tapahtuis kunnolla, sitten kuitenkin jätetään tällä keinoin yksin.

Kahden puolen kohtua tulivat isot revähtymät. Kätilö ompeli ne kiinni. Näin syntyi toinen poika Ronkaisen perheeseen.

Mikä pojalle nimeksi? Aulis kutsui kirkkoherra Pärssinen ristimään lasta. Pärssinen kurvasi polkupyörällä Kanka-ahon pihaan ja kysyi:

- Tiälläkö ne ristijäiset ovat?
- Tiällä, tiällä, sanoi Aulis.
- Outtako miettiny nimmeä? kysyi kirkkoherra.
- Oumma, oumma. Eikö se Juakko Poika sanonna: Parempi orjan elämää on kuolo hirsipuussa. Se on miusta niin kaunis lause, jotta pojalle pittee nimeks panna Poika. Toiseks ja kolmanneks nimeks voitais panna Antti ja Juhani, sanoi Aulis itsevarmana.
- Joko sinä luulet, että poikkiin tulo loppuu tähän, kun molemmat ukit yhdelle pojalle pannaan. Siitä vain, pane makus mukkaan, tuhahti Salme alistuneena.

Nimeksi tuli Poika Antti Juhani ja ristijäislahjaksi kirkkoherralle Aulis antoi tällä kertaa Vepsäläisen poikien ampuman metson.

Pojan syntymän jälkeen Ukko-Antti oli höveli Salmelle ja passasi lasta. Muutaman päivän päästä Salme rupesi käymään navetassa, Ukko-Antti sanoi:

- Elä ala niitä maitoja kantamaan, mie kyllä teen sen.

Salmen ollessa navetassa Ukko-Antti heilutti Poikaa kätkeyssä, katsoi lasta silmät tapillaan ja sanoi:

- Ukin Poika se siinä makovvaa. Kyllä se sinusta vielä yks Ronkainen tulloo ja sinä se vielä näytät tälle kylälle mistä kana kussoo.

Ukko-Antti ryhtyi kutsumaan siitä lähtien Poikaa Pojaksi. Pian Kanka-ahossa unohtui Pojan oikea nimi ja kaikki kutsuivat häntä Pojaksi.

Poika oppi jo lapsena, että itkeminen oli tehokkain keino saada tahtonsa läpi. Kuitenkin kasvettuaan alakouluikään hän huomasi, että yrittäessään käyttää itkua keinona saavuttaa tavoitteitaan Ylämyllyn poikaporukassa, se kääntyi häntä vastaan, ja hänet leimattiin itkupilliksi. Poika alkoi väistämättä jäädä poikaporukan ulkopuolelle. Itkuissaan hän juoksi lähellä sijaitsevaan metsään ja piiloutui jättikuusen alle purkaakseen pahaa oloaan. Kuusi oli hänelle paras kuuntelija.

Kun Poika ei saanut tahtoaan läpi korkeushypyn aloituskorkeutta määrättäessä ja pillahti itkuun, hän tajusi, että jotain on muutettava. Hän ymmärsi, ettei hän voi olla itkupilli koko loppuelämänsä. Istuessaan kuusen juurella hän kuuli äänen, joka kysyi:

- Miksi sinä itkit?
- Muut lapset eivät halluu leikkii miun kanssa. Miuta ei kukkaan rakasta, vastasi Poika.
- Tiedätkö sinä, miksi ihminen itkee?
- Siksi, että sillä on paha miel.
- Kyllä, juuri niin, mutta meillä on ainakin kahdenlaisia pahanmielen aiheuttajia. Jos joku kuolee, me tunnemme surua. Itkun avulla me

osoitamme kunnioitusta edesmenneyttä kohtaan ja helpotamme omaa oloamme. Itku on tehty surun ja tuskan lievittäjäksi. Itkemällä saadaan asia pois mielestä ja voidaan taas jatkaa elämää. Mutta jotkut ovat älynneet, että itkua voi käyttää moniin tarkoituksiin. Jos ei tehdä sinun tahtoasi mukaan, sinä alat itkeä ja sinä saat, mitä haluat. Tätä itkua minä sanon mahti-itkuksi. Se on tekoitkua, jota tuo sinun itkusi taisi olla?

- Niinhän se taisi olla, sanoi Poika hieman häpeillen.
- Minä annan sinulle yhden neuvon. Jos sinä et saa kylän poikien kanssa tahtoasi läpi, niin elä ala itkeä, vaan jatka leikkiä. Mitä se haittaa, jos ei leikitäkään sinun pillisi mukaan. Kyllä se aika tulee, jolloin sinäkin olet niin iso, että sinun sanasi painaa poikajoukossa. Lopeta tuo mahti-itkun itkeminen. Jooko? pyysi ääni.
- Joo, sanoi Poika, vaikka ei ymmärtänyt, mitä ääni häneltä pyysi.

Helpottunein mielin Poika lähti kotiin. Hänellä oli vahva tunne siitä, että oli löytänyt metsästä todellisen ystävän, joka ei kiusaa häntä eikä ole hänelle paha. Poika oli yhä hämmentynyt siitä, mitä oli kokenut kuusen juurella. Hänelle itku oli aina ollut itku, riippumatta siitä, mikä oli saanut hänet surulliseksi, mutta viesti oli mennyt perille hänen alitajuntaansa, ja Poika lopetti mahti-itkujen itkemisen sekä leikkien päälle päsmäröinnin. Hän huomasi, että leikit kylän lasten kanssa sujuivat paremmin, ja varhaisnuoruudessa kylän pojat olivat valmiita leikkimään Pojan ehdotusten mukaan. Hänet oli hyväksytty Poikana. Tämä teki lähdöstä Ylämyllyltä hänelle erityisen raskaan.

Lapsuus ja varhaisuoruus olivat nyt takanapäin, ja Poika oli matkalla etelään, kohti Hyvinkään kaupunkia. Jännittyneenä hän odotti, millainen kaupunki Hyvinkää olisi. Pojan käsitys kaupungeista oli muodostunut Joensuun, Helsingin ja Tampereen vierialuilla. Korkeat kivitalot ja ruutukaavat muodostavat kaupungin.

Mäntsälän mutkaista hiekkatietä pitkin hän saapui Hyvinkäälle. Hyvinkää-kyllin mukaan Hämeenkadun päästä piti alkaa kaupunki. Kuitenkin siellä oli vain hajanaisia matalia rakennuksia, aivan kuin Ylämyllyllä. Ainoastaan Jokelantien ja Uudenmaankadun risteyksessä kohosi kymmenkerroksinen "pilvenpiirtäjä". Ei ruutukaavaa, ei toria, ei mitään, mikä olisi viitannut siihen, että Hyvinkää olisi kaupunki.

Kuva 1. Ronkaisen talo Hyvinkäällä, Viertolankatu 25.

Hyvinkään kaupunkielämä tuntui karjalaisesta kyläkulttuurista tulleille vieraalta. Naapureissa vierailu

vaati etukäteissopimuksia, ja vieras murre kaikui oudolta pohjoiskarjalaisen korvissa. Muutto Ylämyllyltä Hyvinkäälle oli siirtymistä maatalousyhteiskunnasta teollisuusyhteiskuntaan, yrittäjäperheestä palkkatyöläisperheeseen, mikä teki sopeutumisesta vaikeaa.

Poika oli vielä yhden luokan verran keskikoulua edessään. Hän oli saanut Liperin yhteiskoulun neljänneltä luokalta hyvän todistuksen, mutta siinä oli yksi mutka matkassa: käytöksen alennus. Se oli tullut, kun hän oli yhdessä luokkatovereidensa kanssa vallannut koulun poikien vessan talviseksi välituntitilaksi. Kun varsinaista WC-käyttöä ei voitu enää harrastaa, saivat luokan pojat käytöksen alennuksen, mikä oli tuohon aikaan harvinaisempi rangaistusmenettely.

Poika kävi äitinsä kanssa tapaamassa Hyvinkään yhteiskoulun rehtoria, joka kohteliaasti ilmoitti, etteivät he voi ottaa Poikaa, koska hän saattoi olla riski koulun maineelle. Samoin, vaikkakin pehmeämmin sanakääntein, häntä ei otettu Hyvinkään uuteen yhteiskouluun. Jäljelle jäi Hyvinkään uusiin yhteiskoulu, Sveitsinrinne, jonne hän pääsi.

Poika oli siinä iässä, että hänen mielensä maisema oli kuin vuoriston vaihtelevat rinteet, joissa aurinkoiset huiput vuorottelivat synkkien rotkojen kanssa. Välillä hän saattoi olla täynnä energiaa ja innostusta, valmis valloittamaan maailman ja tarttumaan uusiin haasteisiin. Kun Poika sai tässä mielentilassa jotain päähänsä, hän myös toteutti sen uskomattomalla tavalla. Toisinaan kuitenkin hänen mielensä oli kuin painava pilvi, joka peitti alleen kaiken valon ja toivon. Masennus ja epätoivo saivat jokaisen askeleen tuntumaan ylivoimaiselta

Tämä kirja kertoo, kuinka Poika tempautui mukaan 1960-luvun nuoruuden ja musiikin vallankumoukseen. Hän oli Pohjois-Karjalasta maaltapakoon joutunut ujo ja heikon itsetunnon omaava maalaisnuori, joka masentui saavuttuaan Hyvinkäälle. Kun tango vaihtui rockiksi, alkoi uusi elämä. Löydettyään rinnalleen pari samanhenkistä nuorta alkoi seikkailu, josta tässä kirjassa kerrotaan.

Teini-ikäisenä 1960-luvulla kirjoittaja innostui popmusiikista ja järjesti konvia , jossa esiintyivät Suomen suosituimmat nuorisoyhtyeet. Hänen kiinnostuksensa kohdistui erityisesti Britannian ja USA:n rockmusiikkiin. Tämä innostus vei hänet vuonna 1970 maailman suurimmille popfestivaaleille Isle of Wightille.

Tämä kirja ei ole dokumentti, vaan tosiasioihin perustuva muistelmateos, ja se on jatkoa kirjalle Rock, rauha ja rakkaus I Popmusiikin matka 1960-luvulla Cavern Clubilta Isle of Wightille. Tämä kirja aikalaistodistus noista tapahtumista.

BoD

9

789528

084679